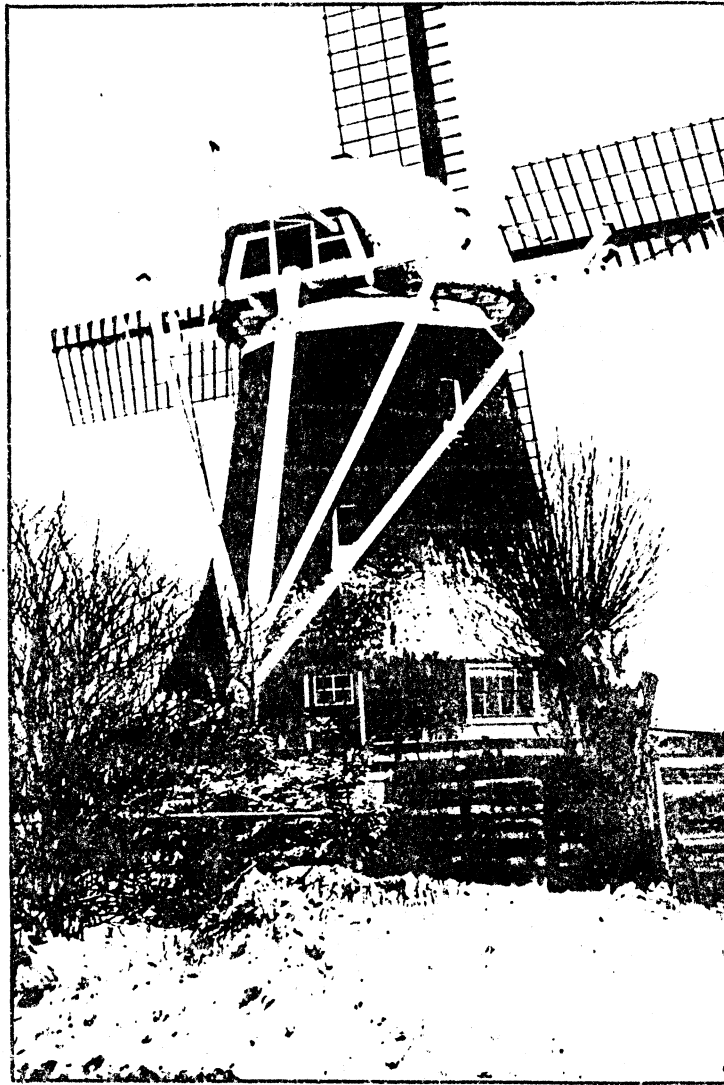

De Hersteller

negende
molenaarsrapport

1-10-1989 — 30-9-1990

door
Gerben D. Wijnjes

" DE HERSTELLER "**molenaarsrapport**

1-10-'89 - 30-9-'90

Samenstelling
en
lay-out

Gerben D. Wijnja

Bij de voorpagina:

de molen tijdens een
van de afgelopen winters
naar een foto van de
samensteller

In dit nummer:

Pag.2: Inleiding

Pag.3: Onderhoud

Pag.4: Diversen

Pag.5: Draaidagen en
draaiurenoverzichtPag.6: Bijlage 1
KalenderbesprekingPag.7: Bijlage 2
Draaiurenoverzicht
tbv De Fryske
MolePag.8: Bijlage 3
Orkaan raast
over ons
(impressie gepubli-
ceerd in het
blad De Molenaar)**INLEIDING**

Op het moment dat we dit rapport klaar maken hebben zich al weer heel wat activiteiten afgespeeld waaronder het jaarlijks groot onderhoud door molenmaker D.Posthumus uit Huins.

Hij zorgde voor belangrijke vervanging van slechte hek-latten in de wieken en verder werd belangrijk werk verzet boven op de kap van de molen zodat hinderlijke lekkage voortaan tot het verleden zal behoren. Een en ander vindt plaats in een prettige onderlinge samenwerking!

Naast tal van activiteiten die verderop in dit rapport nader uitgewerkt zijn, wil ik op deze plaats toch enkele zaken onderstrepen: jaarlijks wordt de molen meermalen gevraagd om te dienen als decor voor een trouwreportage. Wij geven hieraan altijd alle medewerking, maar het versieren en in de vreugdestand zetten wijzen wij van de hand omdat we menen dat deze dienstverlening alleen van toepassing is op personen en zaken die een meer direct verband met de molen hebben. Met grote regelmaat brengen we ook oud papier weg, van diverse adressen. De Openbare Basisschool zorgt voor opslag en maakt jaarlijks een bedrag over op de rekening van de Molenstichting.

Grote onzekerheden op het werk brengen het voortbestaan van onze huidige samenwerking nog steeds in gevaar. Meer is daarover op dit moment nog niet te schrijven.

9 e molenaarsrapport			pagina 3	
* * * O N D E R H O U D * * *				
molen	schuur	erf	omschrijving	aantal uren
*	*		9 + 11-10: kelder in schimmelwerende muurverf	4
*	*		14-10: timmerwerk op de zolder	4
			4-11: verven van deurdrempel en de kop van het rechter voeghout	1
		*	verven van de koppen van de kruipalen	1
	*		11-11: timmerwerk op zolder	1
*			23-12: bordwervel opnieuw bevestigd + contrôle	1
*			2-1: nieuwe trekschakelaar in douche-wc geplaatst	1
*			5-1: gebroken bordwervel vervangen	1
*			10-1: bij inspectie ontdekt dat de halssteen gebroken is	1
*			3-2: beide zeilen afgenomen(door de orkaan is 1 hoektouw kapot gegaan, terwijl er door de enorme schuring die daardoor ontstond langs de voorzoom een klein gaatje in het zeil is ontstaan); 1 zeilarm is beschadigd; links voor in de kap nieuw riet aangebracht	2
*			5-2: 1 voorzoom van het gevlucht opnieuw bevestigd	1
		*	1-3: schutting opnieuw geplaatst (deze was in de tweede orkaan omver geblazen) o.a. nieuwe palen aangebracht; deze waren in het stormgeweld gebroken!	8
		*	12-3: deur in de schutting gerepareerd	2
*		*	24-3: bordwervel vernieuwd	
		*	wilg ge knot	2
*			9-6: wiggen bovenwiel aangeslagen	1
*			7-7: lichte zwam van een aantal heklatten gehaald en in de carbolineum gezet	
			diverse bordwervels zijn niet best meer bevestigd en dienen zelfs vervangen te worden	1
*			8-8: wiggen bovenwiel aangeslagen	1
	*		11-8: schuur schoon gemaakt	2
			totaal	35
			diversen	
			- er is uiteraard diverse malen gesmeerd	
			- allerlei tuinonderhoud gaf wekelijks werk	
			totaal (minimum aantal uren)	85
Al met al is er met minimaal 120 uren toch weer heel wat werk verzet. En dan te bedenken dat het aantal van 85 dichterbij de helft van het werkelijke aantal ligt!				

DIVERSEN

* oktober

Het molenaarsrapport meldt op de zevende oktober dat De Hersteller fraai afgebeeld staat op de cover van de Friesland Post van deze maand.

* november

3. De najaarsvergadering van het Gild Fryske Mounders bijgewoond te Akkrum.

16. Het molenaarsrapport 88-89 ingeleverd bij de secretaris.

30. De molenkalender is klaar voor de drukker.

* december

16. De hiervoor genoemde kalenders zijn bezorgd.

22. Van het molenbestuur een oranjekoek ontvangen waarvoor ook bij deze nog onze hartelijke dank.

23. Een prachtige sfeervolle winterplaat van De Hersteller is breeduit over twee pagina's als ondergrond gebruikt voor een molenfotopuzzel, gepubliceerd in het kerstnummer van het vakblad De Molenaar.

* januari

6. Voorzitter Van der Zijpp op bezoek gehad.

25. Orkaan. Zie de impressie elders in dit rapport.

* februari

27. Opnieuw orkaan. De schutting ging om!

* maart

3. Jaarvergadering van De Hollandsche Molen te Amsterdam bijgewoond.

14. Bericht gekregen van een schenking groot f 150,- van de Kultuerried Skarsterlân; omdat door mij van onkostendeclaratie werd afgezien, mocht de molenstichting dit bedrag

ontvangen.

21. Jaarvergadering De Hersteller bijgewoond te Heerenveen.

30. Voorjaarsvergadering van het Gild Fryske Mounders bijgewoond te Akkrum.

* april

30. Gevlagd i.v.m. Koninginnedag.

Er was tevens een fietstocht langs de molen.

Een videoclip-opname voor Kinderen voor Kinderen ging op het laatste moment niet door vanwege geluidsoverlast, veroorzaakt door het verkeer op de Hogedijk.

* mei

4. Vlag halfstok i.v.m. dodenherdenking.

5. Gevlagd i.v.m. bevrijdingsdag.

10. De propaganda-avond van het Gild Fryske Mounders bezocht te Leeuwarden.

12. Nationale Molendag. (slecht weer)

20. I.v.m. het dorpsfeest t.e.m.

23 mei de pavoiseerlijnen tussen de wieken gehad.

Opnieuw een feestelijk gezicht.

25. Bezoek gebracht aan bestuurslid dhr. Steensma.

* juli

Opening van het Monument van de Maand, de korenmolen te Makkinga, bijgewoond.

* september

4. Molen in de rouw i.v.m. het overlijden van de heer Anne Bokma, voorzitter van de Stichting De Fryske Mole.

6. Bezoek gehad van molenmaker Durk Posthumus i.v.m. het nog uit te voeren jaarlijks onderhoud.

8. Open Monumentendag. Officiële overhandiging bijgewoond van 40 monumentenbordjes voor stichting De Fryske Mole te Rijperkerk bij de Ypeymole.

DRAAIDAGEN		1989					1990							
		oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	TOTAAL
zondag											1	1	2	
maandag					2		1		2	1		1	7	
dinsdag								1					1	
woensdag	2			2	1	1	1	2	2	2	2		15	
donderdag	1			1					1	1			4	
vrijdag				1			1	2					4	
zaterdag	2	3	1	1	3	1	1		4	1	1	2	20	
TOTAAL	5	3	1	5	6	2	4	5	9	5	4	4	53	
Tervergelijking 87/88		6	3	3	4	1	5	8	4	10	14	18	3	79

G.D.W.

DRAAI-UREN TABEL		1989					1990							
		oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	TOTAAL
zondag											5	6	11	
maandag				7		5		12	2		2		28	
dinsdag							4						4	
woensdag	5			3	0	5	3	14	8	16	6		60	
donderdag	5			10				2	4				21	
vrijdag				7			7	10					24	
zaterdag	9	18	8	7	25	6	4		24	10	9	15	135	
TOTAAL	19	18	5	27	32	11	13	28	46	32	20	23	283	g.d.w.
Ter vergelijking 87/88		32	11	19	12	1	18	51	23	65	71	108	15	426

Opmerking:

Het aantal draaidagen en draaiuren is sterk achtergebleven bij het topjaar 1987-1988. Als oorzaken dienen genoemd te worden:

- een toename van de dagelijkse werkdruk(te)
- op dagen dat het mij schikte,werkte het weer niet mee
- wanneer ver gekruid moest worden, maakte ik voor een paar uurtjes geen drukte (het kruien gaat namelijk nog steeds veel te zwaar)

BIJLAGEN

Aan het slot van dit molenaarsrapport treft U een paar bijlagen aan.

1. Mûnen yn Skarsterlân

Een bespreking van de molenkalender uit de Jouster Courant van begin januari.

2. Afschrift draaiurenoverzicht

Een staatje van het aantal draaiuren over 1989 alsmede informatie over de algemene toestand van de molen en verricht onderhoud, zoals dat op verzoek is doorgegeven aan de Stichting De Fryske Mole.

3. Orkaan raast over ons

In het vakblad De Molenaar van 31-1-90 werd mijn impressie van het noodweer dat op 25 januari ook De Hersteller en ons niet ongemoeid liet, gepubliceerd.

Hiermaast bijlage 1.

Mûnen yn Skarsterlân

Aan de zes nog bestaande molens van de gemeente Skarsterlân is voor 1990 een fraaie zwart-wit kalender gewijd. De uitgave kwam tot stand door samenwerking van de Kultuerried Skarsterlân, fotograaf Dick Verton, drukkerij Spijksma uit Joure en de molenstichting „De Hersteller” te Sintjohannesga. Op elk blad is een molenfoto afgebeeld en dat zijn in de kalendervolgorde veenpoldermolen „De Hersteller” te Sintjohannesga (anno 1857), de spinnekopwatermolen op stelling „De Griene Môle” te Joure (anno omstreeks 1800), korenmolen „Penninga's Molen” te Joure (anno 1900, maar reeds in 1692 gebouwd te Westzaan), de polderkorenmolen „De Sweachmermole” te Langweer (anno 1782), veenpoldermolen „De Deelsmolen” te Vegelinsoord (anno 1869) en de poldermolen „Skarrenmoune” te Scharsterbrug (anno 1888).

De achterkant van elk blad is voorzien van diverse technische en historische gegevens over de betreffende molens en verder zijn er tekeningen van de in ons land voorkomende molentypen aan toegevoegd. De kalender is Friestalig en dit gegeven is goed uitgebuit door allerlei spreekwoorden en gezegden uit de molenwereld aan de beschikbare ruimte toe te voegen. Het zijn er maar liefst 24 stuks. Om het cultuur-historische plaatje helemaal rond te krijgen is tot slot nog informatie verwerkt over de meest gangbare wiekstanden. Voor al deze molengegevens alsmede molentekeningen zorgde Gerben D. Wijnja, de molenaar van de wiekendrager in Sintjohannesga.

Onze gemeente mag zich gelukkig prijzen met zo'n rijk molenbezit. Een bezit dat liefdevolle verzorging verdient. De kalender brengt dit fraaie cultuur-historische erfgoed op smaakvolle wijze in beeld. Van de oplage is slechts een beperkt gedeelte in voorraad. U kunt de kalender kopen aan de balie van het museum „Johannes Hesselhuis” te Joure.

BIJLAGE 2

Ook dit jaar ontving De Fryske Mole weer een beknopt jaaroverzicht, waarvan hieronder een afschrift.

„De Fryske Mole”

Tweebnksmarkt 52
postbus 20120
8900 HN Leeuwarden
telef. 058 925671

Windmolens in Friesland jaar 1989 molen no. 132

naam van de molen: de Hersteller
gemeente / plaats: Skarsterlân St. Johannesga
eigenaar: Molenslichting "De Hersteller"
molenaar: Gerben D. Wijnga

Aan de molen-eigenaar en/of molenaar
Plk d. Kon. G. D. Wijnga
Hogedijk 132
8464 NZ St. Johannesga

h,
Door het bestuur van de provincie Friesland is onze stichting in het leven geroepen met de opdracht het molenbehoud in deze provincie te bevorderen. Molenbezit en molenbehoud vraagt veel van uw en van onze aandacht. Om op de hoogte te blijven van de toestand van de molens en het functioneren daarvan willen wij graag weer enige informatie van u ontvangen.

Bij voorbaat onze dank voor uw medewerking.

Het bestuur van de stichting "De Fryske Mole".

AANTAL DRAAIUREN			Algemene toestand van de molen, verbeteringen, onderhoud enz. en verdere opmerkingen.
maand	belast	onbelast	
januari		20	
februari		31	
maart		16	
april		10	
mei		46	
juni		47	
juli		51	
augustus		52	
september		45	
oktober		11	
november		18	
december		8	
totaal		363	

werd hier verder getimmerd op de schuurzelderteneinde mijn opslag-
ruimte te vergroten. Er waren weer de nodige fietstochten langs
de molen, ook was de molen opgenomen in een autorit vanuit Gro-
ningen. Er werd meegewerkt aan een tweetal filmcommercials.
Leuk was het "De Hersteller" voorop het oktober-nummer van de
Friesland Post te zien. Op het eind van het jaar maakte de molen
nog opvallend deel uit van een fotopuzzel in het vakblad "De Mo-
lenaar" en verder stond de molen afgebeeld op de mede door mij
samengestelde kalender "Molnen yn Skarsterlân".
Voor volgend jaar zal het gevlucht hier en daar bijgewerkt moeten
worden.

Ik reken al weer op een overzicht voor "De Utskoat".

Gerben D. Wijnga

Is bovenstaande adressering juist? Zo niet, wilt u dit dan corrigeren?

Orkaan raast over ons

Een impressie vanuit molen 'De Hersteller'

(door Gerben D. Wijnja)

St. Johannesga, donderdagavond 25-01-1990

Terwijl buiten de storm aanwakkert, zit ik aan m'n tafel met een stapel papieren, boeken en schrijfgerei. Ik kan m'n aandacht er nauwelijks bijhouden. De tv staat aan en meldt de catastrofale omvang van de orkaan in Groot-Brittannië. Het noodweer komt deze kant op. Ik houd m'n hart vast hoe het de molens en onze molen in het bijzonder zal vergaan. Af en toe gaat de telefoon. Die doet het dus nog. Bezorgde familieleden en kennissen komen vragen hoe het met ons in de molen gaat. De schade is nog zeer beperkt gebleven tot een kapot geslagen hoek-touw van een der zeilen. De kinderen liggen heerlijk te slapen. De bedden schudden mee in de kadans van de krakende gebinten. Is het dan toch waar dat je heel goed kunt slapen op de schuddende 'golfbewegingen' van het achtkant van een malende molen, een aangename herinnering waar je ouderen, die wel eens in een flink malende molen als logé hebben overnacht, af en toe over hoort?

Afijn, genoeg gemijner, 't is allang fijn dat de kinderen van een welverdiende nachtrust genieten, ondanks alle gebonk, gefluit en wild geruis. Zo erg hebben we het in de ruim acht jaar dat we hier nu wonen nog nimmer gehad!

Rond de klok van 9 uur gaat opnieuw de telefoon. Het onheil heeft toegeslagen voor een poldermolen bij Hallum. Molenvriend Brunsmann uit Harlingen had het doorgekregen van z'n zoon die het op de scanner had gehoord. Het bericht wordt even later bevestigd door Cramer van stichting De Fryske Moie. Molenmaker Jellema had hem het slechte nieuws doorgebeld: 'De Non' van de Ferwerder Kloosterpolder, oostelijk van Marrum aan het water-

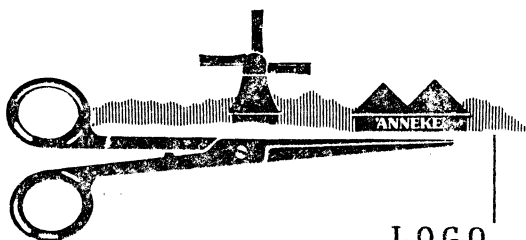
lje De Traan, is afgebrand. Hij zou van de ketting losgeslagen zijn. De draaiende molen ging er met de vang op vandoor, sloeg op hol en de vreselijke wrijving moet er al gauw voor gezorgd hebben dat er brand ontstond! De brandweer kon er niet op tijd bij komen, maar zou wellicht ook weinig meer hebben kunnen redden van de nog maar drie jaar geleden gerestaureerde poldermolen.

Laten we in vredesnaam hopen dat het hierbij blijft. Toch vertrouw ik er niet zo op. Ik denk aan de hoge stellingmolens, de eenzaam gelegen poldermolens, de houten spinnekoppen, de wiekendragers met fokwieken en zelfzwichting of andere kleppen. Staan ze wel goed op de wind?! Ik vrees het ergste. Het late journaal meldt dat de orkaan in grote delen van het land aan het afnemen is met uitzondering van het noorden. En dat is te merken ook. De orkaandepressie beukt nu in alle hevigheid op het wiekenkruis en doet de molen schudden op z'n fundamenten. Het gekraak van balken en wanden is spookachtig, hoe hoger je in de molen komt, hoe erger het is. Vanavond de zaak in de kap nog gecontroleerd: balken in het bovenwiel moeten bij een eventuele breuk van ketting of kruipaal voor borging zorgen, maar ik heb liever niet dat het zover komt!

De kap schudt allemachtig heen en weer. Wanneer je dat nog nooit hebt meegemaakt, kun je het je niet voorstellen.

Het loopt tegen middernacht. In een bui gaat het weer hevig toe. Kopjes en schoteltjes rammelen zachtjes in een kast die ik aan één van de legeringsbalken 'ge-doe-het-zelf' heb. Ik wacht nog een poosje tot het ergste voorbij lijkt te zijn. Dan probeer ik te slapen. De vermoeidheid wint het van de stormoverlast. Morgen is er weer een dag. Een dag om de balans op te maken.

DE MOLENAAR (93)(1990)(5)(31 Januari)

LOGO

Heel opvallend maakt onze molen onderdeel uit van het logo van de kapsalon van ons bestuurslid Anneke Akkerman.